

БЕШТА

Олександр Степанович –
член-кореспондент НАН України,
доктор технічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Національного гірничого
університету (Дніпропетровськ)

РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ СОЮЗ НАУКИ І ОСВІТИ

**До 75-річчя академіка НАН України
Г.Г. Півняка**

23 жовтня 2015 р. виповнюється 75 років ректору Національного гірничого університету, двічі лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки, лауреату премії НАН України ім. С.О. Лебедева, доктору технічних наук, професору, академіку НАН України Геннадію Григоровичу Півняку.

У вересні 1982 р. талановитого учня професора Сергія Андроніковича Волотковського – Г.Г. Півняка, який щойно успішно захистив докторську дисертацію, було призначено ректором Дніпропетровського гірничого інституту. Ті, від кого залежало позитивне вирішення питання і хто рекомендував Геннадія Григоровича на цю відповідальну посаду, побачили в ньому задатки вмілого керівника і перспективного науковця. Проте сам Г.Г. Півняк вважав своїм головним покликанням науку і аж ніяк не прагнув до адміністративної роботи. Відтоді минуло вже понад три десятиліття. І сьогодні ректор Національного гірничого університету академік НАН України Геннадій Григорович Півняк активно проводить наукові дослідження разом зі своїми учнями, впевнено керує вишем, який за цей час увійшов до числа провідних вищих навчальних закладів України і здобув заслужене визнання у світі.

Народився Геннадій Григорович 23 жовтня 1940 р. в місті Олександрія Кіровоградської області в сім'ї педагогів. Його батьки були людьми високої духовної культури й інтелігентності, що, безперечно, вплинуло на формування особистості та становлення майбутнього вченого, педагога і організатора.

У 1963 р. Г.Г. Півняк з відзнакою закінчив електротехнічний факультет Дніпропетровського гірничого інституту і вже у 1967 р. захистив кандидатську дисертацію. Паралельно він досліджував надзвичайно важливу науково-технічну проблему перетворення електромагнітної енергії, працював над розробленням принципово нової електромагнітної системи передачі енергії підвищеної частоти.

Академік НАН України
Геннадій Григорович Півняк

Зустріч в Президії НАН України з керівництвом компанії ДТЕК, лютий 2012 р.

Знаменним став для Геннадія Григоровича 1981 рік. Саме тоді в Інституті електродинаміки АН УРСР він успішно захистив докторську дисертацію за двома науковими спеціальностями. Результати його досліджень високо оцінили в Академії наук, зокрема, схвальні відгуки він отримав від академіків Б.Є. Патона та А.К. Шидловського.

Основна частина науково-педагогічної діяльності Г.Г. Півняка припала на один із найскладніших періодів в історії Національного гірничого університету та, зрештою, і країни в цілому. Авторитет Геннадія Григоровича як ректора від самого початку ґрунтувався на тому, що він зосереджував зусилля передусім на виконанні наукових досліджень, результати яких мали велике народногосподарське значення. Він завжди добре усвідомлював сутність і важливість наукових шкіл з глибокими традиціями, що виникають з розвитком науки і техніки. Тому йому вдалося створити в колективі Університету атмосферу творчості, злагоженості, доброзичливості, робочої дисципліни й порядку в усьому. Провідна роль Національного гірничого університету і в освітній, і в науковій сферах визначається насамперед тісними зв'язками з Академією, ефективною роботою за програмами НАН України, що забезпечує високий рівень досліджень.

Геннадій Григорович Півняк — відомий учений у галузі електроенергетики та стійкості

геотехнічних систем, засновник наукової школи гірничої та металургійної електроенергетики. Його дослідження і розробки з фізико-технічних проблем ефективного використання енергетичного потенціалу геотехнічних систем здобули міжнародне визнання. Він має великий авторитет у сфері паливно-енергетичних ресурсів, раціонального природокористування, сталого розвитку.

Геннадій Григорович створив загальну теорію, розробив принципи побудови і методи синтезу потужних систем електромагнітної передачі енергії підвищеної частоти. Завдяки його роботам у виробництво впроваджено новітні електротехнології для гірничо-металургійної і машинобудівної промисловості, джерела живлення для електроприводу, транспорту і систем з особливим характером навантаження. Проведений ним комплекс наукових досліджень здобув високу оцінку, і в 1997 р. Г.Г. Півняка було обрано академіком НАН України. Сьогодні під науковим керівництвом Геннадія Григоровича і в тісній співпраці із зарубіжними партнерами цей науковий напрям продовжує активно розвиватися в навчально-науковому Інституті гірничої та металургійної електроенергетики МОН і НАН України.

Наукові дослідження Г.Г. Півняка спрямовані на утвердження інноваційної, екологічно безпечної моделі ключових секторів економіки країни. Останнім часом Геннадій Григорович результативно співпрацює з представниками національного і міжнародного високотехнологічного бізнесу.

Академік Г.Г. Півняк — двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, лауреат премії НАН України ім. С.О. Лебедева, заслужений діяч науки і техніки України. Він є автором 3 наукових відкриттів, 129 винаходів і патентів, понад 600 наукових праць, опублікованих в Україні й за кордоном, у тому числі 43 монографій, 39 підручників і навчальних посібників, частину яких видано англійською та польською мовами. Його статті і доповіді публікуються в провідних міжнародних фахових виданнях. Під керівництвом Геннадія Григоровича виконано і захищено 18 докторських і 30

кандидатських дисертацій. Визнанням високого наукового авторитету Г.Г. Півняка є обрання його членом Всесвітнього гірничого конгресу та Європейського співтовариства з інженерної освіти (IGIP), організаційних комітетів міжнародних науково-технічних конференцій з проблем електроенергетики та екосистем, експертом комітету Європейської економічної комісії ООН. Понад 15 років Геннадій Григорович очолював Раду ректорів вищих навчальних закладів Дніпропетровщини. Нині він — віцепрезидент Співки ректорів вищих навчальних закладів України, заступник голови Асоціації ректорів вищих технічних навчальних закладів України.

Сьогодні Національний гірничий університет (НГУ) — це сучасний науково-освітній центр, характерними ознаками якого є фундаментальність і системність знань, комплексне поєднання освіти, науки та інновацій, багатогранність і широкий спектр міжнародних зв'язків. Відповідність часу — найважливіший пріоритет діяльності Університету. За оцінками ЮНЕСКО, НГУ впевнено посідає 3—4 місце серед провідних технічних університетів України.

У різні часи в Університеті працювали такі видатні вчені, як Я.М. Белєвцев, О.І. Бродський, О.М. Динник, В.Ю. Забігайло, В.А. Лазарян, М.В. Луговцов, Г.М. Малахов, З.І. Некрасов, В.П. Нікітін, М.О. Павлов, Л.В. Писаржевський, М.С. Поляков, В.М. Потураєв, М.М. Протодяконов, Л.М. Сапожніков, М.П. Семененко, К.Ф. Стародубов, О.М. Терпигорєв, М.М. Федоров, О.П. Чекмарьов, Л.Д. Шевяков, О.Н. Щербань. Вагомий внесок у розвиток вишу зробили члени Академії Ф.О. Абрамов, А.Ф. Булат, Е.І. Єфремов, Д.П. Коновалов, К.Ф. Тяпкін, А.Г. Шапар, О.З. Широков, які забезпечили становлення потужного професорського складу, започаткували визнані у світі наукові школи з хімії, фізики, математики, механіки, геотехнологій, геології, геофізики, економіки, металургії, електроенергетики, збагачення корисних копалин, транспорту, машинобудування, медицини.

Модель дослідницького університету дозволяє НГУ забезпечувати підготовку високок-

У навчальній лабораторії Національного гірничого університету

валіфікованих фахівців для наукомістких галузей промисловості, сприяти інноваційному розвитку економіки України, побудованої на нових знаннях і розвиненій ресурсній базі.

Освітні програми Університету вирізняються фундаментальністю та відповідністю рівню і потребам розвитку вітчизняних високотехнологічних галузей. Підготовка студентів не лише основана на сумі знань, а й спрямована на формування їх фахової компетентності, розробляються інноваційні технології навчання, що сприяють підвищенню якості знань випускників НГУ.

З метою інтеграції вузівської та академічної науки, широкого залучення провідних учених НАН і НАПН України до співпраці з НГУ в його структурі діють інститути і науково-освітні центри подвійного підпорядкування: навчально-науковий Інститут гірничої та металургійної електроенергетики, Інститут економіки промислового розвитку, Інститут гуманітарних проблем, регіональне відділення Інституту козацтва Інституту історії України НАН України, Інститут педагогіки вищої технічної освіти.

Зосередження наукового потенціалу НГУ на актуальних проблемах економіки країни, наявність сучасної технологічної бази, тісні зв'язки з виробництвом і бізнесом зумовлюють подальший розвиток наукових шкіл: гірництва, геології, природокористування, механіки, машинобудування, електроенергетики,

інфокомунікацій, екології, економіки. Державні премії та наукові відкриття, міжнародні гранти, отримувані студентами і вченими, свідчать про те, що НГУ сьогодні відіграє відповідальну роль в економічному житті нашої держави.

Сьогодні надзвичайно актуальне авторитетне висловлювання президента Національної академії наук України Б.Є. Патона: «Національний гірничий університет — елітарний науково-освітній центр. Відзначаю, що Гірничий є фундатором провідних наукових інститутів Національної академії наук України. Колектив НГУ вносить значний вклад в економіку країни, зміцнення її інтелектуального потенціалу, підтримує і розвиває духовні цінності укра-

їнського народу. І в цьому — велика заслуга ректора, академіка НАН України Г.Г. Півняка, наукові праці якого визнані у світі. Завдяки таким вищим навчальним закладам Україна виходить на інноваційний шлях розвитку і посідає належне місце у світовій спільноті».

Як і провідні університети світу, під впливом чинників інноваційного розвитку Національний гірничий університет перетворюється на науково-економічну корпорацію, пов'язану з високими технологіями і поширенням знань. Усі ланки університетських структур самовизначаються за ознаками конкурентоспроможності та прибутковості, що і є ключем до успіху. Університет демонструє результативний союз науки і освіти.